

Walvisjacht bedreigt diepzeefauna

Karkassen van walvissen die een natuurlijke dood zijn gestorven belanden op de bodem van de zee. Daar vormen ze een feestmaal voor allerlei diersoorten. Als gevolg van de walvisjacht wordt een gat in de voedselrijkdom van de diepzee geslagen.

Intermediair, 19 april 1996

DOOR: MANON LATERVEER – DE BEER

Tussen het einde van de vorige en het midden van deze eeuw heeft de commerciële walvisjacht talloze slachtpartijen aangericht. De Atlantische grijze walvis werd zelfs compleet uitgeroeid. Maar de effecten van deze jacht blijken, letterlijk gesproken, nog veel dieper te gaan. Sinds kort bestaat het vermoeden dat de walvisjacht ook een gat heeft geslagen in de soortenrijkdom van het leven in de diepzee.

Rottende karkassen

De leefomstandigheden ver onder het wateroppervlak zijn extreem en voedsel is er schaars. Door het lage aantal prooidieren vormen de overblijfselen van gezonken dode dieren vaak een belangrijke voedselbron. Een comité van de Amerikaanse National Academy of Sciences/National Research Council, dat de diversiteit van levensgemeenschappen in zee bestudeert, stelde onlangs vast dat rottende walviskarkassen een aanzienlijk deel uitmaken van deze voedselbronnen en bovendien bijdragen aan de biodiversiteit in de diepzee.

Dode walvissen zinken door hun reusachtige gewicht snel naar de duizenden meters dieper gelegen zeebodem. Dit in tegenstelling tot lichtere zeedieren, die onderweg worden opgevreten en uitgepoept, en de bodem slechts bereiken als verteerde deeltjes.

Op de zeebodem wordt het walvisvlees door diverse organismen geconsumeerd. De resterende botten vormen een voedselbron voor bacteriën. Zij halen energie uit de vetrijke walvisbeenderen en gebruiken die om nieuwe organische verbindingen te maken, die weer dienen als voedsel voor andere organismen. Zo staan deze *chemotrofe* bacteriën aan de basis van de voedselketen in de diepzee: ze vervullen als het ware de rol van planten, die hier door de afwezigheid van licht niet kunnen leven.

Walvisjacht

Walviskeletten vormen een soort oasen in de 'woestijn' van de diepzee. Ze fungeren als tussenstations ('stepping stones') waar allerlei dieren tijdens hun rondzwervingen kunnen aanschuiven voor een lekker maaltje. Hun

betekenis voor de biodiversiteit is daardoor groot.

De walvisjacht heeft waarschijnlijk op twee manieren invloed uitgeoefend op deze soortenrijkdom. Aanvankelijk veranderde vooral de geografische verspreiding van walviskeletten op de zeebodem. De resten van gedode walvissen werden na verwerking overboord gegooid, waardoor steeds meer karkassen de zeebodem bereikten in die gebieden waar de meeste jachtactiviteiten plaatsvonden. Dat waren over het algemeen niet de plaatsen waar walvissen van nature de laatste adem uitbliezen.

Toen men aan het begin van de twintigste eeuw door verbeterde technieken in staat was om walvisbotten te verwerken tot olie en grondstoffen voor meel en kunstmest, werden de karkassen helemaal niet meer overboord gegooid en daalde het aantal botten dat de zeebodem bereikte aanzienlijk.

Biodiversiteit

Door een gebrek aan gegevens over de omvang en verspreiding van vroegere walvispopulaties is de invloed van walvisjacht op de soortenrijkdom van de diepzee moeilijk aan te tonen. Wel zijn onderzoekers in staat de effecten van zich herstellende walvispopulaties op de biodiversiteit in de diepzee te volgen. Het moratorium dat in 1986 door de IWC (International Whaling Commission) werd ingesteld is nog steeds van kracht, en heeft tot gevolg dat de populaties van een aantal walvissoorten (zoals bijvoorbeeld de Californische grijze walvis) weer in omvang toenemen.

Maar waakzaamheid voor het behoud van walvissen blijft geboden. Zo vangen Noorwegen en Japan nog steeds, onder het mom van 'wetenschappelijk onderzoek', jaarlijks enkele honderden dwergvinvissen, en vindt een onbekend aantal walvissen door piraterij (onder andere van Taiwan en de Filipijnen) de dood.

© Manon Laterveer-de Beer